

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Dočasná ochrana

Nataša K. Chmelíčková
OAMP MV ČR

Co je dočasná ochrana

- Právní režim pobytu určitých cizinců na území – EU základ – směrnice o dočasné ochraně 2001/55/ES
- Cíl směrnice – rychlá ochrana velkému počtu ohrožených osob, ochrana azylového systému
- Jednoduchost získání statusu - “prima facie“ , soubor minimálních práv
- Spící nástroj (výjimečnost) – vyžaduje aktivaci na úrovni EU – 4.3.2022 poprvé!
- Dočasnost – $1+(0.5+0.5) +1$ rok

X mezinárodní ochrana – jiný unijní i národní právní základ

Právní definice - směrnice

- dočasnou ochranou“ - řízení **výjimečné** povahy, které v případě **hromadného přílivu** nebo bezprostředně hrozícího hromadného přílivu **vysídlených osob ze třetích zemí**, které se **nemohou vrátit do země původu**, poskytuje **okamžitou a dočasnou ochranu** těmto osobám, zejména pokud **zároveň existuje riziko, že azylový systém nebude schopen** vypořádat se s tímto přílivem bez nepříznivých účinků na jeho vlastní účinné fungování a na zájmy těchto osob a dalších osob žádajících o ochranu;

- Očekává se, že zavedení dočasné ochrany bude prospěšné i pro členské státy, protože práva spojená s dočasnou ochranou omezí potřebu vysídlených osob okamžitě žádat o mezinárodní ochranu, a tím pádem i riziko přetížení jejich azylových systémů, protože se díky tomu formality z důvodu naléhavosti situace sníží na minimum.

Prováděcí rozhodnutí Rady EU o aktivaci

Aktivace dočasné ochrany

- Článek 1 - Předmět

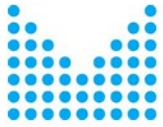
Stanoví se, že na území Unie nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob, které musely opustit Ukrajinu v důsledku ozbrojeného konfliktu.

Čl. 2 - Osobní rozsah – vymezení okruhu osob, na které se dočasná ochrana aplikuje

Povinné kategorie

- 1. Toto rozhodnutí se vztahuje na následující kategorie osob vysídlených z Ukrajiny dne 24. února 2022 nebo po tomto datu v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil, jež v uvedený den začala:
 - a) ukrajinští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022;
 - b) osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníci třetích zemí jiných než Ukrajiny, kterým byla před 24. únorem 2022 poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající vnitrostátní ochrana na Ukrajině, a
 - c) rodinní příslušníci osob uvedených v písmenech a) a b).

Povinná kategorie s výběrem řešení

- Členské státy použijí **buď toto rozhodnutí, nebo odpovídající ochranu podle svého vnitrostátního práva**, pokud jde o osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníky třetích zemí jiných než Ukrajiny, kteří mohou prokázat, že oprávněně pobývali na Ukrajině před 24. únorem 2022 na základě platného povolení k trvalému pobytu vydaného v souladu s ukrajinskými právními předpisy, a kteří se nemohou vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země nebo regionu původu.

Dobrovolná kategorie

- ... mohou členské státy použít toto rozhodnutí rovněž na jiné osoby, včetně osob bez státní příslušnosti a státních příslušníků třetích zemí jiných než Ukrajiny, kteří oprávněně pobývali na Ukrajině a kteří se nemohou vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země nebo regionu původu.

Proces

- Vlastně žádný – spíše (ale ne zcela) prima facie – proto chybí regulace stádia „žadatele“
- Existence vylučujících klauzulí
 - jednoduchost, 34 článků
- X společný evropský azylový systém – 3 směrnice a 2 nařízení

Práva

- Minimální soubor
- Povolení k pobytu
- Zaměstnání (test trhu), osvč – za běžných pravidel
- Možnost přiměřeného ubytování, nebo v případě potřeby zajistí poskytnutí prostředků k obstarání ubytování
- V případě, že nemají dostatečné prostředky, poskytnutí nezbytné pomoci v podobě sociálních dávek a prostředků na živobytí,
- Zdravotní péče – alespoň základní, zranitelní víc
- Děti – školní docházka, dospělí – „may“
- Sloučení rodiny
- Péče o nezletilé bez doprovodu

Vztah k azylovému řízení

- Osobám požívajícím dočasné ochrany musí být kdykoli umožněno podat žádost o azyl.
- Ale... Členské státy mohou stanovit, že po dobu vyřizování žádosti nelze požívat dočasné ochrany a zároveň mít právní postavení žadatele o azyl
- Posouzení jakékoli žádosti o azyl nevyřízené před uplynutím doby trvání dočasné ochrany je dokončeno po skončení této doby.

Co potom?

- Směrnice zná jedinou možnost - návrat

Členské státy přijmou nezbytná opatření umožňující dobrovolný návrat osob požívajících dočasné ochrany nebo osob, jejichž dočasná ochrana skončila. Členské státy zajistí, aby opatření k dobrovolnému návratu osob požívajících dočasné ochrany umožnila těmto osobám návrat s ohledem na lidskou důstojnost.

- reálně – série variant – ideálně EU řešení

Dočasná ochrana v ČR

- V ČR původně speciální zákon č. 221/2003 Sb. - designován na jinou realitu – nepoužitelné – proto speciální legislativní akce

Jak obecně cizinci v ČR pobývají:

- **Zákon o pobytu cizinců** – práce, studium, sloučení rodiny, osoby co se nevlezou do dočasné ochrany, ale nemohou odjet
- **Zákon o azylu** – žadatelé o azyl, osoby s udělenou mezinárodní ochranou
- ~~Zákon o dočasné ochraně~~ **zákon č. 65/2022 + zákon o pobytu cizinců** – osoby s dočasnou ochranou
- Zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil cizích států

Balíček Lex Ukrajina

- ZÁKON č. 65/2022 o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace
 - Lex Ukrajina MV – pobytové otázky, ubytování, zdr. péče
- ZÁKON č. 66/2022 o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace
 - Lex Ukrajina MPSV – zejm. humanitární dávka
- ZÁKON č. 66/2022 o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace
 - Lex Ukrajina MŠMT – výjimky, modality

NOUZOVÝ STAV

4. BŘEZEN 2022

Rada EU v reakci na hromadný příliv vysídlených osob z Ukrajiny aktivovala směrnici o dočasné ochraně. Vláda ČR z důvodu zvládnutí migrační vlny vyhlásila nouzový stav.

LEX UKRAJINA I

21. BŘEZEN 2022

V návaznosti na aktivaci směrnice Rady EU přijal Parlament ČR zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

LEX UKRAJINA II

27. ČERVEN 2022

Došlo k první novelizaci, kdy vešel v platnost zákon č. 175/2022 Sb., jenž rozšířil důvody pro nepřijatelnost žádostí o dočasnou ochranu.

LEX UKRAJINA III

30. ČERVEN 2022

Druhá novelizace řešila systém ubytování uprchlíků prostřednictvím krajských a státních ubytovacích kapacit. Zákon č. 198/2022 Sb. tak definitivně umožnil ukončení nouzového stavu.

LEX UKRAJINA IV

24. LEDEN 2023

Vstoupila v platnost další novelizace v podobě zákona č. 20/2023 Sb. Jejím účelem bylo řešení otázky prodloužení dočasné ochrany o rok do 31. března 2024.

LEX UKRAJINA V

1. DUBEN 2023

Zatím poslední novelizace řeší nastavení sociálních dávek a nouzového ubytování. Dosavadní krajská asistenční střediska KACPU přechází pod správu Ministerstva vnitra. Změna v systému sociálních dávek vejde v účinnost 1. července.

Ukrajinci v ČR

Příchozí z Ukrajiny – ne každý UKR má dočasnou ochranu, ale zároveň i jiný cizinec přicházející z UKR než UKR může mít dočasnou ochranu (řídce)

Dočasnou ochranu může mít i jiná osoba než UKR - obvykle rodina – nejčastěji RUS, MLD.

- Předváleční UKR – obvykle si drží původní typ pobytu (např. práce)
- Váleční UKR – dočasná ochrana
 - vízum za účelem strpění – nesplňují podmínky pro dočasnou ochranu, ale na UKR nelze odjet

Prodloužení dočasné ochrany

Dvoufázově:

1. online registrace – skončila 31.3.2023

- kdo se nezaregistroval, dočasná zanikla
- kdo se zaregistroval – dočasná trvá ze zákona do 30.9.2023

2. vylepení štítku – skončila 30.9.2023

Stav k 1. říjnu 2023:

- 358 740 osob s dočasnou ochranou

ZASTOUPENÍ PODLE POHLAVÍ A VĚKU¹

ZASTOUPENÍ POHLAVÍ U EKONOMICKY
AKTIVNÍCH DRŽITELŮ DOČASNÉ OCHRANY

MUŽI
35 %

ŽENY
65 %

ZASTOUPENÍ DĚTÍ A SENIORŮ MEZI VŠEMI
DRŽITELI DOČASNÉ OCHRANY

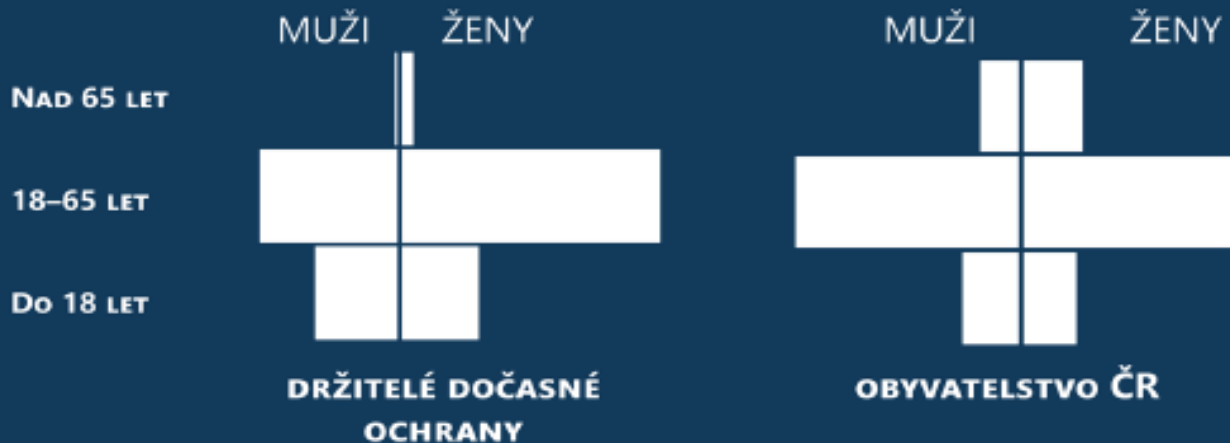

DĚTI
28 %

SENIORŮ
4 %

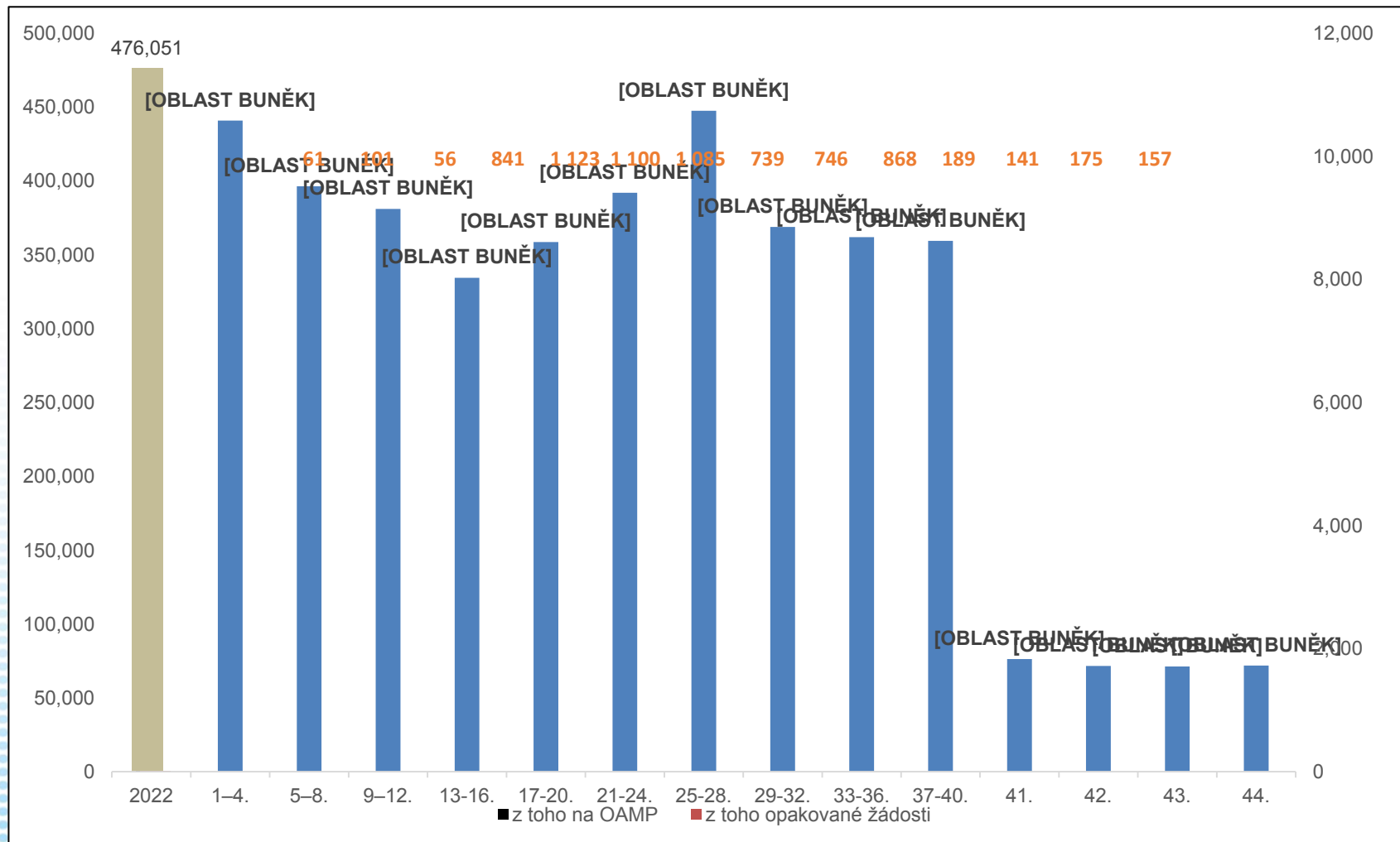
SROVNÁNÍ VĚKOVÉ STRUKTURY S OBYVATELSTVEM ČR

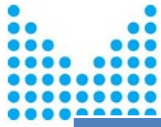

¹ Stavová data MV ČR k 1. 4. 2023, ČSÚ 2021

Dočasná ochrana

STP	2022	1-4.	5-8.	9-12.	13-16.	17-20.	21-24.	25-28.	29-32.	33-36.	37-40.	41.	42.	43.	44.	celkem
Ukrajina	474730	10564	9543	9121	8013	8953	9393	10875	8839	8661	9300	2028	1714	1705	1721	575160
Rusko	534	4	7	6	1	3	7	6	3	4	2	1	0	1	1	580
Moldavsko	153	4	6	6	3	4	2	2	4	4	1	1	1	1	0	192
Vietnam	106	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	107
Bělorusko	90	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	93
Gruzie	64	0	3	1	4	2	1	1	1	2	1	0	1	0	0	81
Ázerbájdžán	76	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	79
Uzbekistán	44	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	46
Arménie	41	0	1	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	46
USA	35	1	2	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	42
ostatní	178	4	4	7	2	4	2	7	2	11	6	3	1	0	1	232
celkem	476051	10579	9568	9143	8024	8968	9406	10892	8850	8685	9312	2033	1717	1707	1723	576658
podíl Ukrajina	99,7	99,9	99,7	99,8%	99,9	99,8	99,9	99,8	99,9	99,7	99,9	99,8	99,8	99,9	99,9	99,7

Co dál

- 2023 – EU - debata o prodloužení dočasné ochrany – EU úroveň – je nutný aktivní krok – září 2023 - ČR lex 6
- prodloužení o 1 rok do března 2025
- Nutné zahájení debat o škále exit možností na EU úrovni – návrat, jiný pobyt, další možnosti

Informovanost

- Facebook Naši Ukrajinci
- Infolinka MV

Monitoring soc. sítí: Facebook, Tiktok, Telegram, Youtube

- Dezinformace – přechody na jiní pobytové tituly, přeposílání peněz z účtů, nabídka falešných potvrzení o ubytování, oddacích listů, zákon „Lidé války“ – údajně příspěvek 1000 eur na osobu
- Nepřesné informace – odhlašování ze zdr. pojištění, opakovaná žádost o dočasnou ochranu, přechody na jiné pobytové tituly, možnost vycestování
- Averze “usazených“ UKR vůči osobám s DO

„Proč nepošlete své tě do školky a nejdete pracovat?... nebo si te, že m všichni něco dluží?...dost...věcem zadarmo je konec... Češi taky nejsou hloupi taky za všechno plati....“

- Averze občanů ČR

Dana Klaclova

A pořád se budou lidi a vlada těch hajzlu zastávat. Co jsou ukacka zac vy to nevíte,? Nevidíte, neslyšíte? Ukrajinci jsou verbez. Zavinili válku, dělají chudaky a zebrají zbraně a nejen to a pak prodávají. Však ti dementi nám zase pošlou.

Ten zelenej kašpar a vyděrac je jedno velké zlo a původce války a vy všichni jim cpete Zapněte konečně svoje mozky a řekněte stop jakékoliv pomoci ukrajine. Tohle podporuje fialový hnus, za naše peníze.

To se mi líbí Odpovědět 6 d

Tamara Plíhalová

Takže, my jsme dodali zbraně UK a oni je prodali Hamásu. Ti vraždí izraelce ve velkém a naše tankistka Černochová chodí po Praze zabalená do Izraelské vlajky. Rozumí tomu někdo ?

To se mi líbí Odpovědět 6 d

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkuji za pozornost

natasa.chmelickova@mvcvcr.cz